

📁 DOSYA | MAKALE

Uzak Doğu ve **New Age**

ENİS DOKO

NEW AGE DENİLEN MİSTİK HAREKETLER UZAK DOĞU'DAN ALDIKLARI BAZI KAVRAMLARI, ÇEŞİTLİ SÖZDE BİLİMSEL İDDİALARLA HARMANLAYARAK SERVİS EDERLER. BUNLAR BİLİMSEL AÇIDAN DOĞRU VE MAKUL OLMADIKLARI GİBİ UZAK DOĞU İNANÇLARINI DA TAM YANSITMAZLAR.

DOSYA

Günümüzde Türkiye dâhil Batı'da Uzak Doğu dinleri ve felsefelerinden beslenen, New Age şemsiye terimi ile ifade edilen mistik hareketler yükselişte. Bu hareketler Uzak Doğu'dan aldıkları bazı kavramları, çeşitli sözde bilimsel iddialarla harmanlayarak servis ederler. Bu iddiaların kendisi bu yazımızda iki örnekle göstermeye çalışacağımız gibi hem bilimsel açıdan doğru ve makul değildir, hem de aslında Uzak Doğu inançlarını da tam yansıtmaz. Teknik tabirle New Age uygulayıcıları genellikle "plastik şamanlardır", gelenekten kopuk bir şekilde dini kavramları şahsi ajandaları için büken kişilerdir.

Ele alacağımız ilk örnek uzak doğuda ölümden sonrası ile ilgili en yaygın metafizik kavram olan "reenkarnasyon". Reenkarnasyon, insanların öldükten sonra ruhlarının gene bu dünyada başka bir bedende var olmaya devam edeceği inancıdır. Buna göre hepimiz geçmişte başka bir bedende yaşıyorduk ve bu böyle sonsuzdan beri devam etmektedir. Reenkarnasyon Uzak Doğu'nun hâkim dinleri olan Budizm, Jainizm, Hinduizm ve Sihizmin'in temel inançlarından biridir. Reenkarnasyon batı düşüncesinde de kendine yer bulsa da (mesela Pisagor, Empedokles gibi filozoflar reenkarnasyonu savunmuş, Dürzilik, Kabalacı Yahudilik, Nusayrilik gibi din ya da mezheplerde inanç esası olmuştur) hiçbir zaman Uzak Doğu'daki kadar popüler olmamıştır.

Reenkarnasyona bir dini inanç unsuru olarak elbette saygı duyabiliriz. Ancak bu kavram günümüzde New Age grupları tarafından Uzak Doğu inançla-

rından doğan ve bilimsel olarak ispatlanmış bir kavram olarak sunuluyor. Sonrasında da para kazanmak için kullanılıyor. Mesela bu grupların bazıları, geçmiş yaşamımızda yaşadığımız travmaların bu yaşamımızı etkilediğini, korkularımızın ve psikolojik sıkıntılarımızın bu travmalardan kaynaklı olduğunu iddia ediyorlar. Belli ücret karşılığında geçmiş hayatlarımızla olan sorunları çözmeyi vaat ediyorlar.

Karma, reenkarnasyon vs...

Uzak Doğu dinlerindeki "karma" kavramı geçmiş yaşamımızın şimdiki yaşamımızı etkilediği inancına yol açar. Karma kavramına göre bu hayatta hangi beden ve sosyal statüde doğduğum geçmiş yaşamımda yaptığım eylemlerin ahlaki olup olmaması tarafından etkilenir. Buna göre kötü işler yapan ve kötü karma biriktirenler daha düşük bir statü ve bedende doğar. Ancak Uzak Doğu dinlerinde geçmiş yaşamımdan travma aktarımı diye bir kavram yoktur ve bu karma ilkesi ile ilişkili bir iddia da olamaz. Çünkü travmalar kötü karma getirmez. Dolayısı ile bu New Age uygulamalarının Uzak Doğu dinlerinden reenkarnasyonu almak dışında doğrudan bir ilişkisi yoktur.

Peki, reenkarnasyon gerçekten bilimsel delillerle desteklenen bir inanç mıdır? Reenkarnasyona milyonlarca, hatta milyarlarca insan inansa da, geçmiş hayatları ile ilgili anıları olduğunu iddia eden insanlar çok azdır. Bu insanlar da genelde, modern psikolojinin ciddiye almadığı geçmiş hayat regresyonları olarak bilinen hipnotik seanslarla bu anılara ulaştıklarını iddia ederler. Bu anılar reenkarnasyon

UZAK DOĞU'DAN ALINARAK POPÜLER BATI KÜLTÜRÜNDE YER EDİLEN ONLARCA KAVRAM SAHTE DİNİ KAVRAMLARDIR ÇÜNKÜ AİT OLDUKLARI KADİM GELENEKTEN FARKLI AMAÇ VE ŞEKİLLERDE KULLANILIP YORUMLANIRLAR.

lehinde sunulan en güçlü kanıtlardır. Bunlara en ünlü örnek meşhur "Bridey Murphy vakası"dır. 1952 yılında Colorado, ABD'de Virginia Tighe isimli bir kadın, hipnotist Morey Berstein'in yönettiği böyle seanslar sonucunda 19 yüzyılda İrlanda'da yaşamış Bridey Murphy isimli bir kadın olduğunu iddia etmiştir. Hipnotizma altında Tighe, şaşırtıcı bir şekilde İrlanda aksanında 20 Aralık 1789'da Cork İrlanda'da doğup orada 1864 yılına kadar yaşamış bir kadının anılarını anlatmıştı. İrlanda'ya hiç gitmemiş bir kadının İrlanda aksanı ile konuşup, İrlanda hakkında makul şeyler anlatması herkesi şaşırtmış, olay dünyaca ünlü hale gelmişti. Epey kişi bunu reenkarnasyonun ispatı olarak sunmuştu.

Ancak, Tighe'nin iddiaları ciddiye alınıp gazeteciler tarafından araştırıldığı zaman olayın hiç de görüldüğü gibi olmadığı ortaya çıktı. Anılarda geçen hiçbir şey gerçekte örtüşmüyordu. O tarihlerde Bridey Murphy isimli bir kadın İrlanda'da yaşamamıştı, aynı durum anılarında devamlı bahsettiği kocası için de geçerliydi. Daha detaylı incelemeler Tighe'nin çocukluğunda Bridey Murphy isimli bir komşusu olduğu, İrlanda aksanı ile İrlanda ile ilgili bilgileri, hatta ismi bile ondan aldığını ortaya koymuştu. Tighe sahtekâr değildi, ama çocukluğundan hatırlamadığı anıları değiştirerek farkında olmadan hayali bir geçmiş yaratmıştı. Bu olay reenkarnasyona değil, geçmiş hayat regresyonlarının güvenilmez olduğuna bir delildir ve aslında reenkarnasyon iddiaları lehinde sunulan kanıtların sorunlarını ortaya koymaktadır.

Yalancı anılar

Yukarıdaki olayın işaret ettiği şeyi, yani reenkarnasyon anılarının aslında hafıza hatasından kaynakladığını gösteren deneysel çalışmalar vardır. Mesela 2007 yılında, Maarten Peters ve grubu reenkarnasyon anılarına sahip olduğunu iddia eden bireylerle çok ilginç bir deney yapıldı. Onlara önce tanınmış isimlerden ve tanımadıkları isimlerden oluşan iki liste verildi, iki saat sonra ise hem bu iki listeden isimler içeren, hem de yeni tanınık olmayan isimler içeren başka bir liste gösterildi. Deneyde katılımcılara, bu sonradan verilen listedeki ünlü isimleri tespit etmeleri istendi. Deney sonucunda reenkarnasyona inanan insanların, inanmayanlara göre iki katı daha çok hata yaptığı gösterildi. Yani reenkarnasyon anılarına sahip olan insanlar, normal insanlara göre anılarının kaynağı konusunda daha çok yanılan insanlardı. Dolayısı ile bu insanlar, kolayca yalancı anılar üretebiliyordu. Aynı bulgu başka bir psikiyatr Richard McNally tarafından uzaylılardan kaçırıldığını iddia eden insanlar için de saptanmıştır.

Reenkarnasyon aleyhinde bir diğer delil de, reenkarnasyonun kültürel bir fenomen olduğunun gösterilmesidir. Reenkarnasyon anılarına sahip olan insanlar zaten reenkarnasyona inanan toplumlarda ortaya çıkmakta, hatta reenkarnasyonla ilgili detayları da toplumlarını yansıtmaktadır. Mesela Lübnan'da reenkarnasyon sırasında cinsiyetin değişmeyeceğine inanılmaktadır, dolayısı ile burada reenkarnasyon anıları hep aynı cinsiyeti içermektedir. Diğer toplumlarda ise bireyler geçmiş hayatlarında

başka cinsiyete sahip olduklarını iddia edebilmektedirler. Ya da Dürzüler ölürl ölmez ruhun başka bedene geçtiğine inandıkları için, beden-arası anılardan bahsetmezler, ancak diğer bazı toplumlar ruhun beden dışında geçirdiği zamanın anılarını da anlatabilmektedirler. Kısaca, reenkarnasyon anıları nesnel olmaktan uzaktır ve kültürden etkilenmektedir.

Enerji ile şifa uygulamaları

New Age gruplarının pazarladığı diğer Uzak Doğu menşeli kavram ise "reiki". Reiki Japonya'dan çıkan bir biyo-enerji şifacılığıdır. Reiki uygulayıcısı reiki masterlar, bioenerji uzmanları, şifa pratisyenleri gibi çeşitli unvanlarla bel ağrılarından, kansere kadar bir sürü rahatsızlığa çözüm sunduklarını iddia ediyorlar. Hatta açık açık tüm hastalıklara iyi geldiğini söyleyenler bile var. Başta Kadıköy, İstanbul'un her köşesinde çeşitli NLP merkezleri ya da Yoga akademileri bu alanlarda uzmanlık eğitimi veriyorlar.

Reiki, ruh anlamındaki "rei" ve genellikle yaşam enerjisi olarak tercüme edilen "ki" kavramlarından oluşur. "Ki" kadim bir Çin kozmolojisi kavramıdır. Yin ve Yang, ki'den ortaya çıkar ve kozmik ilke Tao, ki'nin ritmik hareketi olarak tasvir edilir. Ki etimolojik olarak "pirinçten çıkan buhar" anlamına gelmektedir. Nitekim "ki" kelimesi Çince yazılırken piriç de çizilir. Genelde her şeye hayat veren buhar ya da hava ile özdeşleştirilir. Benjamin Schwartz gibi aslında ki'nin Batı düşüncesindeki maddeye tekabül ettiğini, dolayısı ile hiçbir mistik yönü olmadığını düşünenler vardır. Fakat mistik bir kavram olarak görsek bile kadim Çin ya da Japon düşüncesinde reiki isimli bir enerji şifacılığı yoktur.

Bu kavram 1970'lerden sonra ortaya çıktı.

Reiki uygulamasının temel iddiaları basitçe şöyle özetlenebilir. İnsan vücudunda ve tüm canlılarda ortaya çıkan ki ya da aura onları tamamen çevreler. Bu enerji hem fiziksel hem ruhsal, hem de zihinsel olarak bizi etkiler ve sağlıklı bir bireyde küre ya da elips şekildedir. Bazılarına göre bu enerjiyi direk evrenden alırsın, bazılarına göre ise bu enerji bütün canlılarda vardır. Ki, salgıları, hormonlar ve organlarımızın çalışmasına etki eder. Bundan dolayıdır ki bu enerjide oluşan dengesizlikler kişiyi korumasız bırakır ve kişi hastalanır. Reiki masterlar kişinin aura'sına bakıp sorunları tespit ederler ve enerji aktarımı ile iyileştirdiklerini iddia ederler.

Çoğu ticari dolandırıcılık

Peki, bu iddia ne oranda doğrudur? Modern bilim ve tıptaki ya da aura isimli bir enerji yoktur. Kişileri gizemli bir enerjideki dengesizlikten ziyade, bakteriler, genetik faktörler, yaşam koşulları, kişinin beslenmesi gibi biyokimyasal faktörler hasta eder. Bu enerjiye inanmamız için gerekçeler olmadığı gibi inanmamak için gerekçelerimiz vardır. Biyoenerji ve türevleri üstüne yıllarca araştırma yapan alternatif tıp üstüne uzmanlaşmış akademisyen hekim Edzard Ernst, topladığı klinik veriler sonucunda, bu yaklaşımın sağlık üstüne hiçbir olumlu etkisi olmadığını tespit etmiş, çoğunu ticari dolandırıcılık olarak adlandırmıştır.

Ki/aura ve biyoenerji uzmanları onlarca kere bilimsel teste tabi tutulmuşlardır. İlk defa, aura kavramını bilimsel teste tabi tutmayı akıl eden kişi 11 yaşındaki Amerikalı bir çocuk olan Emily Rosa

NEW AGE HAREKETLERİ ASLINDA UZAK DOĞU KÜLTÜRÜNE AİT KAVRAMLARI TAHRİF EDEREK BU KADİM KÜLTÜRE DE ZARAR VERMEKTEDİRLER.

DOSYA

idi. Rosa bu iddianın gerçekliğini araştırmak amacıyla basit ama akıllıca bir yöntem hazırladı. Buna göre Rosa, üstünde insan eli geçecek şekilde açılmış iki deliğin bulunduğu bir paravanın arkasına geçiyordu. Şifacı paravanın diğer tarafında bulunuyor ve ellerini bu iki delikten paravanın diğer tarafına uzatıyordu. Bu esnada Rosa elini şifacının sağ veya sol elinin altına koyuyordu. Rosa hangi yönü seçeceğine para atışıyla ve o anda karar veriyordu. Şifacılar istenen “enerji alanından” faydalanarak Emily’nin elinin şifacının hangi elinin altında olduğunu tahmin etmesiydi. Eğer şifacılar gerçekten kişinin “aura”sını hissedebiliyorlarsa, doğru tahmin oranının yüzde ellinin üstünde olması gerekiyordu.

Yirmi bir şifacının katılmayı kabul ettiği deney sonucunda şifacılar yüzde 44’lük bir doğru tahmin oranı tutturmuştu ki bu şans eseri tahminden bile kötü bir sonuçtur. Rosa sonuçları yayınlayarak, bilimsel yayın yapan en genç kişi olmuştur. Rosa’dan sonra, çok sayıda test yapılmıştır. Şifacılar, karanlık odada kaç kişi olduğu, paravan arkasında insan olup olmadığı, kişinin hangi paravan arkasında olduğu gibi, çok sayıda test uygulanmış, şifacılar hiçbirinde sözde hissettikleri Aaura’yı boşluktan ayırmayı başaramamışlardır. Sözde aura’yı tespit edemeyenlerin, kalkıp ondan hastalık teşhisi yapıp iyileştirmesini beklemek saçmadır.

Kadim kültüre verilen zarar

Bazı şifacılar, ki’nin fotoğrafını Kirlian yöntemi ile çektiklerini iddia ederler. Kirlian fotoğrafçılığı, yüksek voltajlı, yüksek frekanslı, düşük amperli elektrik alanına

dayalı aygıtlarla iletkenlerin resmini çekmeye dayanan bir elektrografik fotoğrafçılık tekniğidir. Bu teknik 1939 yılında Semyon Kirlian tarafından şans eseri bulunmuştur. Eğer fotoğraf plakalarına yüksek voltaj verip üstüne bir cisim koyarsanız, korona boşalması olarak bilinen fenomen sonucunda fotoğraf plakasında cisimden ışık çıktığını gösteren bir resim oluşur. Korona boşalması olarak bilinen hadise, iyonize olmuş hava molekülleri ile iletkendeki serbest elektronlar arasında oluşan potansiyel fark sonucu oluşan elektrik boşalmasıdır.

Şifacılar ellerini bu plakalara koyarak resimlerini çekmekte ve size ellerinden çıkan “enerjiyi” göstermektedirler. Ancak herhangi bir iletkeni alıp bu plakalar üstüne koyarsak gene aynı görüntü açığa çıkmaktadır. Yoksa tüm metaller mi şifa yeteneğine sahiptirler? Tabii ki hayır, aslında fotoğrafı çekilen şey korona boşalmasıdır ve korona boşalması basit elektromanyetik teori ile açıklanabilen, herhangi bir gizem taşımayan bir fenomendir.

Feng shui, akupunktur, Çin astrolojisi gibi Çin ve Uzak Doğu’dan alınarak popüler Batı kültüründe yer edinen daha onlarca kavram ele alınabilir. Bu kavramlar burada ele aldığımız reenkarasyon ve Reiki kavramı ile aynı temel sorunları taşırlar. Bunlar sahte dini kavramlardır, çünkü ait oldukları kadim gelenekten farklı amaç ve şekillerde kullanılıp yorumlanırlar. Bunlar sahte bilimdirler zira iddia edilen aksine bilim tarafından desteklenmezler. New Age hareketleri aslında Uzak Doğu kültürüne ait kavramları tahrif ederek bu kadim kültüre de zarar vermektedirler.

REENKARNASYONUN
KÜLTÜREL BİR
FENOMENDİR.
REENKARNASYON
ANILARINA
SAHİP OLAN
İNSANLAR ZATEN
REENKARNASYONA
İNANAN
TOPLUMLARDA
ORTAYA
ÇIKMAKTA, HATTA
REENKARNASYONLA
İLGİLİ DETAYLARI
DA TOPLUMLARINI
YANSITMAKTADIR.

